

نکاتی پیرامون فیلم کوتاه، نیازمندی‌ها و معضلات پیش روی آن

گونه‌ی مستقل از هنر سینما

اشرف‌السادات موسوی

همه ساله در سراسر جهان تولید می‌شوند قابلیت تبدیل شدن به فیلم بلند را ندارند. ایده‌ی بسیاری از فیلم‌ها در حد و اندازه‌ی فیلم کوتاه است ولی کارگردان بی‌جهت آن‌ها را طولانی کرده و متأسفانه این فیلم‌های بلندشده به جز در موارد استثنایی تبدیل به فیلم‌هایی کسل‌کننده می‌شوند و در نتیجه بر استقبال تماشاگر هم تأثیر منفی دارند. این نکته به این جهت ذکر شد که اهمیت فیلم کوتاه روشن شود. چه بسیار فیلمسازانی که ایده‌های خوب برای فیلم کوتاه دارند و آن‌ها را با ساخت فیلم بلند به هدر می‌دهند در حالی که عرصه‌ی فیلم کوتاه می‌تواند بستری برای درخشش این ایده‌های خوب باشد. ساخت فیلم کوتاه در حال حاضر تبدیل به فرصتی شده که فیلمسازان جوان پیش از ورود به سینمای حرفه‌ی، آزمون و خطای خود را بکنند و با آمادگی بیش‌تری وارد عرصه‌ی ساخت فیلم بلند شوند. به همین جهت فیلم کوتاه آزمون مناسبی برای خیل مشتاقان فیلمسازی است، چه‌بسا برخی از علاقه‌مندان اصولاً صلاحیت و استعداد ورود به سینمای حرفه‌ی را نداشته باشند و با ساخت فیلم کوتاه به عدم صلاحیت خود پی ببرند، اما از سوی دیگر این که فیلم کوتاه محدود به موقعیتی برای محک خوردن جوانان باشد، قابل قبول نیست.

نیاز به خلاقیت وافر

ساخت فیلم کوتاه به دلیل لزوم توجه به ایجاز، تجربه‌گرایی و نشانه‌ها و همچنین محدودیت زمان، به خلاقیت بیش‌تری نیاز دارد و هنرمندان با ساخت یک فیلم کوتاه خوب و تأثیرگذار کاری سخت و دشوار انجام می‌دهند. فیلم کوتاه بر سینمای حرفه‌ی و بلند تأثیری مستقیم برجای خواهد گذاشت؛ البته به شرط آن که هنرمندان جوان نگاه تجاری به این مقوله نداشته باشند و بتوانند در مدت زمان بیش‌تر نیز پیام را به بیننده برسانند. منظور از انتقال پیام راهی است که فیلمساز بتواند بیش‌تر به مخاطب نزدیک شود و به بهترین نحو با وی ارتباط برقرار کند و در سایه‌ی این رابطه، به صورت تدریجی از خواست مخاطب اطلاع یافته و در جهت کمال مطلوب وی حرکت کند. در طی این مسیر، مسایل آرایه‌شده در سینما باید علاوه بر جنبه‌های هنری و جذابیت برای مخاطب به گونه‌ی منتقل شود که بیننده را به فکر وادار کرده و به نوعی ذهنش را درگیر کند. متأسفانه در برخی از موارد دیده شده فیلمسازان یا نویسندگان فیلم کوتاه، خود را درگیر مناسبک و ظواهر هنری کرده و از ظواهر یا نمادها برای القای مفاهیم بهره می‌برند. این روش هم روشی قدیمی است و هم خسته‌کننده و به نظر می‌رسد فیلمساز یا نویسنده باید تلاش کند مفاهیم و پیام‌های ارزشمند را در لایه‌های فیلمنامه یا فیلم خود بگنجانند تا مخاطب را به تفکر وادارد.

مرتب با فرهنگ جوامع

در حال حاضر فیلم کوتاه در جهان سینما یک گونه‌ی شناخته‌شده است و تا حد امکان نیز به آن پرداخته می‌شود، اما هنوز هم کشورهای وجود دارند که این گونه را جدی نگرفته‌اند. دلیل اصلی این امر، تفکرات فرهنگی حاکم بر جوامع مختلف است، چنان که در بسیاری از جوامع به‌اصطلاح مدرن، ضمن بهره‌مندی از ابزار و مظاهر فن‌آوری، تأثیرگذاری آن‌ها جدی گرفته نشده و

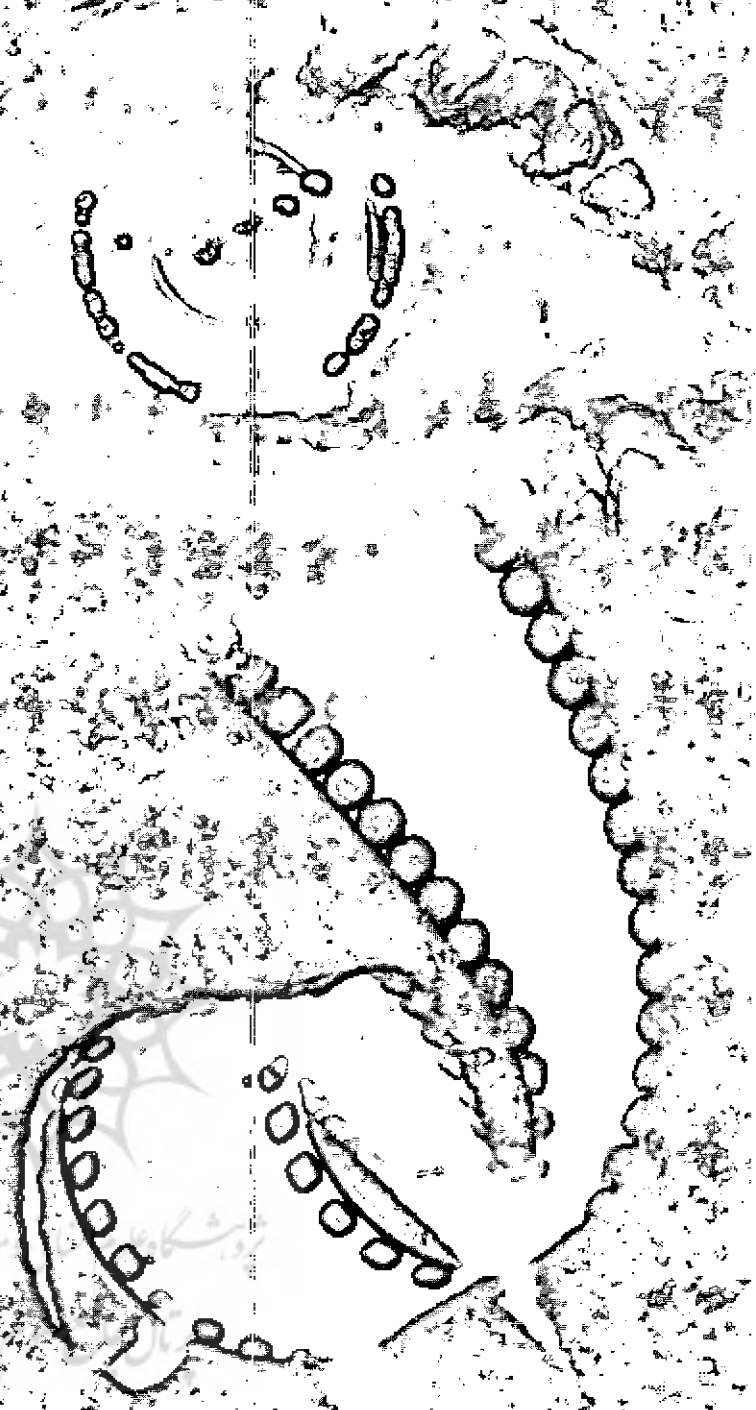

متأثر از عصر دیجیتال

گرچه نمی‌توان به درستی، تعریفی جامع و مفید از فیلم کوتاه ارائه کرد، اما به‌طور کلی فیلم کوتاه به گونه‌ی مستقل از هنر سینما اطلاق می‌شود که فیلمساز را قادر می‌سازد با الهام از تکنیک‌های سینمایی به القای مطلب، آرایه‌ی معنا و تأثیرگذاری بپردازد. بنا بر تعریف آکادمی هنرهای سینمایی، آثار زیر ۶۰ دقیقه، فیلم کوتاه محسوب می‌شوند اما طبق یک تعریف نانوشته، این گونه آثار تصویری، زمان میانگینی حدود ۱۵ دقیقه دارند. از لحاظ گونه و تکنیک‌های سینمایی نیز این دسته آثار، مستقل و با شیوه‌های گوناگون روایی همراه هستند، چنان که در حال حاضر در گونه‌های مستند، داستانی، تجربی و پویانمایی در سراسر جهان شاهد خلق آثار کوتاه ارزشمندی هستیم، زیرا متأثر از ادبیات جهانی و حاکمیت عصر دیجیتال و امکانات سخت‌افزاری گسترده و همچنین قیمت مناسب امکانات، در اغلب کشورها فضای نسبتاً ایده‌آلی در اختیار علاقه‌مندان به این نوع هنری قرار گرفته است.

آزمون سینما

سینما هنری است که امکان خوبی را برای هنرمند فراهم می‌کند تا بتواند پیام خود را به مخاطب به بهترین نحو عرضه کند و هنرمند می‌تواند موضوعات بسیاری را دستمایه قرار دهد. در طی این مسیر، هنرمند آزاد است از طریق گونه‌های مختلف، موضوعات خویش را به فیلم تبدیل کند. فیلم کوتاه یکی از انواع گونه‌های سینمایی است که خود نیز دارای زیرمجموعه‌ی کامل از انواع گونه‌های کلاسیک است. مقوله‌ی فیلم کوتاه و رابطه‌ی آن با فیلم بلند از جنبه‌های مختلف قابل بررسی است، اما این دیگر بحثی تکراری در نقدهای این سال‌ها شده که بسیاری از فیلم‌های بلند که

پرونده‌ی موضوعی فیلم کوتاه

با سپاس از آقایان: حسین کیتی، محمد هاشمی، محمدرضا لطفی، مهدی فلاح‌صابر،
امیر حسین بابایی، کاوه رفاهی، حسین گودرزی
خانم‌ها: نزهت بادی، الناز دیمیان، نادیا زکالوند، اشرف‌السادات موسوی

موقعیت و جایگاه فیلم کوتاه

تعدد جشنواره‌های فیلم کوتاه ایرانی و خارجی، کسب افتخارات و جوایز بین‌المللی توسط سازندگان فیلم کوتاه، تعداد روزافزون فیلمسازان حرفه‌یی که کار خود را با ساختن فیلم کوتاه در سینما آغاز کرده‌اند، اختصاص سالن‌های نمایش فراوان در سطح جهان به فیلم‌های کوتاه، به وجود آمدن مراکز حمایتی و هدایتی جهانی برای حمایت از فیلم‌های کوتاه، ارتباط گسترده و عمیق مخاطب با مضامین فیلم کوتاه، گرایش گسترده‌ی نسل جوان به ساختن فیلم کوتاه، روی آوردن فیلمسازان حرفه‌یی به تولید فیلم کوتاه، راه‌اندازی ده‌ها شبکه‌ی بین‌المللی نمایش فیلم کوتاه و ... از جایگاه و موقعیت این گونه‌ی سینمایی نشان دارد. فیلم کوتاه، ویژگی‌ها، ساختار و مضامین و بررسی موقعیت و جایگاه آن، موضوع پرونده‌ی این شماره‌ی نقد سینماست که نویسندگان و منتقدان سینمایی به آن پرداخته‌اند. همراه با شما این پرونده را ورق می‌زنیم.